

Nr 655

Av herr Gustavsson i Alvesta m. fl., angående korttidsanställdas och lågavlönades ATP-pensioner.

(Lika lydande med motion nr 542 i Första kammaren)

Vid tidigare riksdagar har framförts önskemål om ändringar inom ATP-systemet. Motionerna har avslagits i regel med den motiveringen att man inte vunnit erfarenheter av systemets verkningar. Då systemet nu ingår i sitt fjärde år har de brister och avigsidor som motionärerna tidigare år pekat på alltmer framstått. Detta gör att det är än mera angeläget att de påtalade bristerna snarast avhjälpes. En av dessa är den diskriminering av de korttidsanställda som förekommer. Denna diskriminering beror på olikhet i reglerna för beräkning av pensionsgrundande inkomst och för beräkning av avgiftsgrundande inkomst, i båda avseenden såvitt gäller inkomst av anställning. Vid beräkning av pensionsgrundande inkomst avdrages alltid hela basbeloppet, således utan reducering i de fall vederbörandes inkomst härrör från anställning, som ej varit s. k. heltidsanställning hela året. Vid beräkning av avgiftsgrundande inkomst reduceras basbeloppet i berörda fall i den utsträckning, som svarar mot den tid av året från vilken ifrågavarande inkomst ej härrör. Undantag från sistnämnda regel utgöres av anställning, för vilken ersättning ej uppgår till 300 kronor. Dessa regler torde ha tillkommit i syfte att omöjliggöra avgiftsundanflykt av betydelse genom anställningsbyten. De medför emellertid att de korttidsanställda, till skillnad från de heltidsanställda, ej får pensionsrätt i förhållande till den avgift som presterats. I en del fall kan betydande avgiftsbelopp erläggas, vid fullt avgiftsuttag med all sannolikhet över halva tusentalet kronor, utan att någon pensionsrätt över huvud taget erhålles. I andra fall erhålles en viss pensionsrätt, som dock i större eller mindre utsträckning underskrider den erlagda avgiftens värde. En viss diskriminering sker i alla de fall då inkomsten härrör från s. k. heltidsanställning, som ej varat hela året, eller från s. k. deltid-anställning, som varat hela året eller del av året. Bland de grupper som drabbats kan nämnas husmödrar och studerande som har förvärvsarbete på deltid eller som arbetar viss del av året som semestervikarier eller liknande samt företagare som har viss inkomst av anställning t. ex. småbrukare som har skogsarbete viss tid på året. De drabbade hör till aldeles övervägande del till de lägre inkomstgrupperna. Det måste därför betecknas som synnerligen otillfredsställande att dessa på nämnda sätt skall bidra till pensioneringen av dem som befinner sig i ett bättre ekonomiskt läge.

Även på ett annat område är ATP-reglerna så utformade att de gynnar de

högre inkomsttagarna på bekostnad av de lägre. Härmed avser vi främst de s. k. 30- och 15-årsreglerna. Pensionen skall, när systemet är helt utbyggt, utgå för högst 30 intjänade år, men avgifter skall inbetalas för hela den aktiva arbetstiden. De som får avstå arbetsinkomst till ATP under 45—50 år får sålunda inte räkna fler pensionsgrundande år än de som får avstå till avgifter i endast 30 år, vilket i stort sett måste missgynna låglönegrupperna, som tidigt kommer ut i förvärvslivet.

Samma effekt får den s. k. 15-årsregeln om att pensionen skall beräknas på genomsnittsinkomsten under de 15 bästa åren. De grupper som har brant stigande inkomster under senare delen av sin aktiva tid favoriseras härigenom. De lägre inkomstgrupperna har i regel en jämn inkomstutveckling under hela sin aktiva tid.

Enligt vår mening är det angeläget, att ATP snarast reformeras, så att de korttidsanställda och låglönegrupperna på ett rättvist sätt kan få pensioner i förhållande till de avgifter som inbetalats.

Med stöd av vad sålunda anförts får vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt prövning och förslag rörande en sådan reformering av ATP, att kategorierna korttidsanställda och lågavlönade på ett rättvist sätt kan få pensioner i förhållande till inbetalda avgifter, i enlighet med vad som i motionen avses.

Stockholm den 26 januari 1963

Rune Gustavsson

i Alvesta

Thorbjörn Fälldin

Jan-Ivan Nilsson

Alvar Andersson

i Knäred